

Erasmus+

STANDPUNT

Vlaamse Vereniging
van Studenten

Standpunt van de **Vlaamse Vereniging van Studenten** over **Erasmus+**, op vraag van het **bureau**.

Uitgebracht in **Brussel** door het **bureau** op **21 december 2017** met **eenparigheid van stemmen** en goedgekeurd door de **algemene vergadering** op **11 januari 2018**. Geldig tot en met 31 juli 2021.

Vorbereiding: onder leiding van rapporteur **Lorenzo Ego**.

Dossierbeheerder(s): **Liesbeth Maene**

Contactpersonen: **Lorenzo Ego, Liesbeth Maene, Frédéric Piccavet**

Erasmus+

KORTE INHOUD

VVS staat in dit standpunt stil bij het gevoerde beleid rond Erasmus+ en de resultaten hiervan. We kijken naar een stand van zaken vandaag en kijken vooruit naar de volgende drie jaar tot 2020 en daarna naar de periode tussen 2020 en 2030.

VVS vraagt:

- ✓ Meer realistische doelstellingen. We stellen de doelstelling voor van 30% internationale mobiliteit tegen 2030 waarbij studenten 15 ECTS-punten opnemen op drie maanden.
- ✓ Transparantie en extra aandacht over en voor de participatie van ondervertegenwoordigde groepen.
- ✓ Een kwalitatieve uitwerking van het internationale portfolio.
- ✓ Een herwerking van het beurzensysteem, het stimuleren van in- en uitgaande mobiliteit via de financiering, het bekijken van mobility windows en het aansluiten van ons academiejaar bij het internationale academiejaar.
- ✓ Aandacht voor een versoepeling van de taalwetgeving.
- ✓ Een kwalitatieve en reële monitoring van de participatie aan internationale mobiliteit met gelijkvormige registratiemethodes in de verschillende instellingen. VVS volgt hiervoor de nieuwe DHO 2.0 kritisch op.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. 2009-2017	4
2.1. Mobiliteit.....	4
2.1.1. Doelstellingen	4
2.1.2. Stand van zaken 2017 Mobiliteitsdoelstellingen	6
2.2. Ondervertegenwoordigde groepen	8
2.2.1. Doelgroep ondervertegenwoordigde groepen.....	8
2.2.2. Stand van zaken 2017	10
3. 2017-2020	11
3.1. Internationale portfolio	11
3.2. Herwerken financieel systeem.....	11
3.3. Digitalisering van de administratie	13
4. 2020-2023	13
4.1. Ruimere kader	13
4.2. Taalbeleid	14
4.3. Doelstelling VVS	15
5. Conclusie	16

1. Inleiding

In dit standpunt gaan we dieper in op het programma Erasmus+ van de Europese Commissie. We bespreken hierbij ook het actieplan Brains On The Move, het begeleidend actieplan om ondervertegenwoordigde groepen vaker te laten participeren aan internationale uitwisseling. Eerst en vooral komen de doelstellingen van zowel minister Smet van de legislatuur 2009-2014 aan bod en vervolgens die van minister Crevits voor 2014-2019. We analyseren de doelstellingen die gesteld werden in het kader van de afspraken rond het programma Erasmus+ en bekijken welke stappen reeds gezet werden de voorbije jaren in de aanloop naar de internationale deadline 2020. Daarna kijken we welke doelstellingen op middellange termijn aandacht vragen in Vlaanderen. We gaan in op enkele concrete voorstellen die (tenminste gedeeltelijk) in de periode 2017-2020 verwezenlijkt kunnen worden. Hieronder bespreken we o.a. de internationale portfolio en een herwerking van het beurzensysteem op zowel nationaals als internationaal niveau.

Tot slot kijken we op langere termijn naar enkele doelstellingen binnen de context van internationale uitwisseling. We zetten in op het bredere thema van psychosociaal welzijn en begeleiding van studenten en nemen ook het taalbeleid in Vlaanderen op de korrel. We formuleren enkele doelstellingen binnen deze thema's voor de periode 2020-2030 zodat deze alvast een inzet kunnen vormen van het internationale onderwijsbeleid na de verkiezingen van 2019.

2. 2009-2017

2.1. Mobiliteit

2.1.1. Doelstellingen

Sinds de beleidsnota van minister Smet in 2009 is internationalisering van studenten hoger onderwijs in Vlaanderen een beleidsprioriteit van onze overheid geweest. De ministeriële conferentie van de landen verbonden aan het Bolognaproces sprak af dat tegen 2020 20% van de afgestudeerden een internationale ervaring gehad moet hebben. Wat hierbij belangrijk is, is dat de doelstelling op Vlaams niveau anders geformuleerd werd dan die van Europa. In de beleidsnota 2009-2014 gaf minister Smet aan dat tegen het academiejaar 2015-2016 minstens 15% van de afgestudeerden in een initiële bachelor- of masteropleiding een buitenlandse ervaring van 10 credits moest ervaren hebben om die doelstelling te bereiken¹. De Europese definitie van internationale mobiliteit omvat echter

¹ <https://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2009-2010/g202-1.pdf>

een totaal van 15 credits². Dit betekent dat de Vlaamse doelstelling behaald kon worden in 2015-2016 zonder dat de Europese doelstelling bereikt werd of bereikt zal worden in 2020.

Daarnaast werd ook de mobiliteit van medewerkers van de instellingen en de docenten besproken. Ook bouwt Education & Training 2020 (ET2020) verder aan de Europese kennismaatschappij waarbij levenslang leren een realiteit is voor iedereen. Eén van de doelstellingen van ET2020 is ook het belang van het uitbreiden van (de kwaliteit van) mobiliteit.

In 2012 vond de ministeriële conferentie van Boekarest plaats en daar werd ook de mobiliteitsstrategie van de European Higher Education Area (EHEA) goedgekeurd. Daarin werd bepaald dat alle EHEA landen een eigen internationaliserings- en specifiek ook mobiliteitsstrategie moeten implementeren en een concreet, meetbaar en doelgericht beleid moeten voeren. Er werd ook meer aandacht gevraagd voor de mobiliteit van en naar niet-EHEA landen, ook voor kortere periodes en mobiliteit van onderzoekers en personeelsleden en voor internationalisation@Home. Tot slot ging deze conferentie ook dieper in op enkele obstakels voor mobiliteit en raadt ze aan in te zetten op kwaliteitszorgsystemen, de automatische erkenning van diploma's en transparantiemechanismen om kwalitatieve mobiliteit te promoten, ook buiten de EHEA. Er werd op deze conferentie ook gevraagd nationale regelgeving voor studieprogramma's tot een minimum te herleiden om flexibel te kunnen werken, ook in het kader van Bologna.

Het actieplan Brains on the Move stamt uit 2013 en verhoogt de doelstelling van 20% afgestudeerden met een internationale ervaring naar de ambitieuzere doelstelling van 33%. Deze doelstelling werd verhoogd omdat op dat moment met een steekproef vastgesteld werd dat enkele instellingen het doel van 20% reeds behaalden als alle vormen van internationale mobiliteit meegenomen werden. Het aantal uitgereikte diploma's wordt gedefinieerd als die van de professionele bacheloropleidingen en de initiële masteropleidingen. De academische bachelordiploma's worden hier dus niet meegeteld. Opnieuw wenst VVS op te merken dat de Vlaamse doelstelling bepaald is op 10 ECTS en de Europese doelstelling op 15 ECTS.

Het actieplan geeft wel meteen zelf aan dat de doelstelling van 33% niet haalbaar zal zijn voor elke instelling, maar dat elke instelling wel een eigen groeipad moet uitwerken en volgen. We gaan verder in dit standpunt dieper in op deze onhaalbare doelstelling. Tussen 2009 en 2012 steeg het mobiliteitspercentage (aantal mobiliteiten op aantal diploma's) van 9,5% naar 10,6%. Er bestonden toen wel enorme verschillen tussen de hogescholen

² http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Learning_mobility_statistics

en de universiteiten. In 2012 bedroeg het percentage over de universiteiten gemiddeld 16,6% en bij de hogescholen slechts 7,5%. Omdat de gegevens van EPOS en de Databank Hoger Onderwijs toen echter niet goed overeenkwamen en bovendien de mobiliteit buiten Erasmus niet werd meegeteld, werd ervoor gekozen 30% bij de behaalde percentages bij te tellen om aan een realistische inschatting te komen. Met die berekeningswijze werd in 2012 een mobiliteitspercentage bereikt van 13,4%.

Ook minister Crevits besprak in haar beleidsnota Onderwijs van 2014 de opvolging van het actieplan mobiliteit en besprak de verhoogde doelstelling van 33% tegen 2020. Ook zij haalt hierbij de taalregeling van ons onderwijs aan, hierop gaan we later in dit standpunt verder in³.

2.1.2. Stand van zaken 2017 Mobiliteitsdoelstellingen

Minister Smet riep in 2013 op om een duidelijke en ééngemaakte vorm van registratie voor internationale mobiliteit te voorzien. De voorbije jaren werd gewerkt aan de Databank Hoger Onderwijs 2.0 waarin de gegevens over studentenmobiliteit geïntegreerd zouden zijn. We hopen en vragen dan ook om de volgende cruciale jaren jaarlijks een transparante analyse vrij te geven van het mobiliteitspercentage en het percentage ondervertegenwoordigde groepen (op deze specifieke groepen gaan we later verder in). Opdat de overheid goed beleid kan maken en blijven opvolgen, is een correcte, reële cijfermonitoring onontbeerlijk.

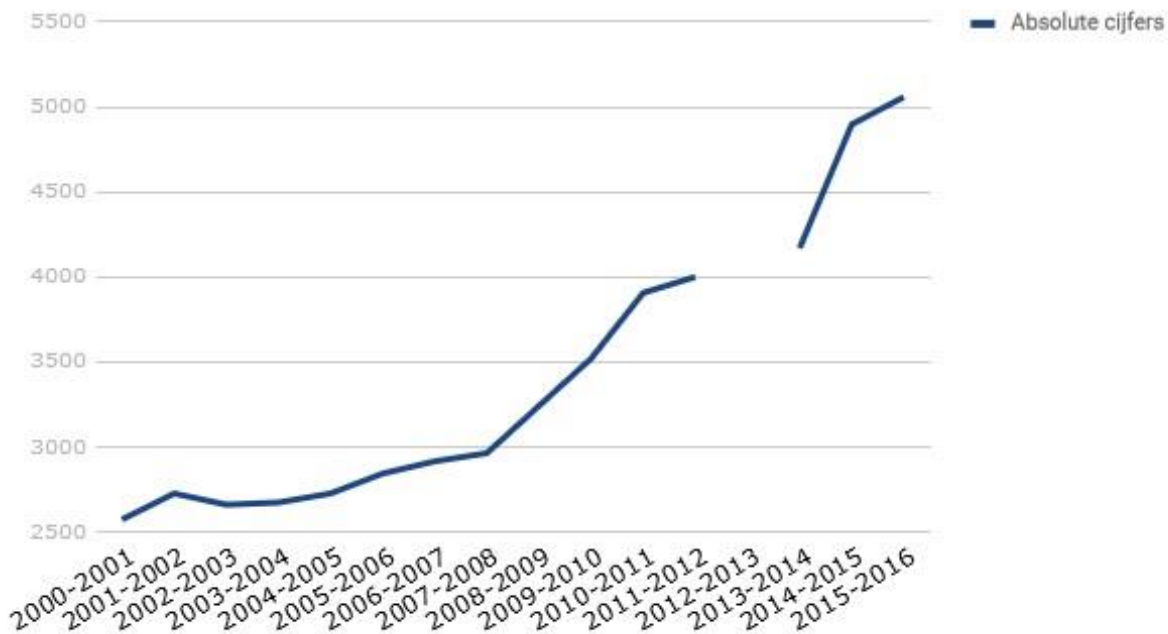
Op basis van opgevraagde gegevens van de Databank Hoger Onderwijs zien we dat de voorbije 15 jaar een grote vooruitgang geboekt is in het aantal studenten die een buitenlandse ervaring opdeden. De grafiek hieronder werd samengesteld met cijfergegevens uit het document Brains on the Move en gegevens opgevraagd uit de DHO. De gegevens van de jaren 2013-2014 en 2014-2015 werden niet officieel gevalideerd door de instellingen.

De laatste drie jaar werden bijna 1000 extra studenten geteld met een internationale ervaring. Die stijging zien we voornamelijk door een toename in de programma's Erasmus en Erasmus Placement. Deze laatste houden stage-overeenkomsten in het buitenland in en groeiden enorm sinds de start van het programma Erasmus+ als vernieuwing van het Life Long Learning program. We zien bovendien dat de grote meerderheid van die stages zich binnen de professionele bachelors bevinden, wat aangeeft dat de hogescholen de laatste twee jaar voor een groot deel van de groei verantwoordelijk zijn⁴.

³ <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/beleidsnota-2014-2019-onderwijs>

⁴ Gegevens DHO

Erasmusstudenten

⁵Als we de datagegevens van de laatste drie jaar nu op dezelfde manier gaan berekenen als de manier die hierboven werd toegelicht om op een realistisch mobiliteitspercentage uit te komen, bekomen we de volgende cijfers. De cijfers van het aantal afgestudeerde academische en professionele bachelors en initiële masters vonden we terug in het Vlaams indicatorenboek. ^{6 7}

Academiejaar	Absoluut cijfer E	E+30%	Aantal afgestudeerden	Mobiliteitspercentage
2013-2014	4170	5421	40370	13.42
2014-2015	4897	6366	41836	15.22
2015-2016	5058	6575	42738	15.38

Uit deze cijfers blijkt dat de 15% die in academiejaar 2015-2016 behaald moest worden, net gehaald werd met 15,38%. Om over alle Vlaamse instellingen hoger onderwijs de

⁵ Gegevens DHO

⁶ <https://www.ecoom.be/en/Indicatorenboek2015>

⁷ <https://www.vlaamsindicatorenboek.be/book/download.pdf.single?inline=1&node=31studenteninhetvlaamsehogeronderwijscloneclone>

doelstelling van 33%, of zelfs 20% te behalen in 2020, zal dus wel nog een stevige inspanning geleverd moeten worden.

We maakten ook een schatting van de onderverdeling tussen de hogescholen en universiteiten door de mobiliteiten bij de academische bachelors en masters te delen door het aantal masterdiploma's en de mobiliteiten bij de professionele bachelors door het aantal professionele bachelordiploma's. Dit zijn slechts schattingen voor het academiejaar 2015-2016 omdat we voorlopig de gegevens niet hebben om de laatste masteropleidingen georganiseerd door de hogescholen bij de hogescholen in te delen. Deze eerste blik leert ons echter dat de universiteiten een mobiliteitspercentage zouden halen van net geen 20% en de hogescholen net geen 12%.

Hieruit concluderen we dat Vlaanderen nog een inhaalbeweging te maken heeft om haar eigen ambitie van 33% mobiliteit te behalen. De sterke stijging van de Erasmus placements binnen de professionele bachelors maken hier wel alvast een start mee. We willen echter wel oproepen om meer realistische doelstellingen op te maken voor de volgende legislatuur. Meer realistische, haalbare doelstellingen kunnen er volgens ons, studenten, nog voor zorgen dat de instellingen met concrete actiepunten wel degelijk een grote vooruitgang kunnen boeken. We vragen daarnaast ook om een diepgaand actieplan om de resterende onderparticipatie van hogeschoolstudenten te verhogen.

2.2. Ondervertegenwoordigde groepen

2.2.1. Doelgroep ondervertegenwoordigde groepen

Het actieplan Brains on the Move uit 2013 gaf aan dat tegen 2020 ook 33% van die afgestudeerden met een internationale ervaring uit een ondervertegenwoordigde groep moest komen. Die doelgroep omvatte oorspronkelijk de volgende groepen: studenten met een functiebeperking, beursstudenten, zij-instromers, werkstudenten en studenten uit cultureel-etnische minderheden met een migratieachtergrond⁸.

Het actieplan ging ook specifiek dieper in op de groep beursstudenten. In 2010-2011 vormde de categorie beursstudenten 23% van de totale studentenpopulatie in het hoger onderwijs. Dit aandeel steeg nog licht tot een kwart van de studenten de laatste jaren. Het actieplan stelde in 2013 vast dat de verdeling tussen het aantal beurs- en niet beursstudenten hetzelfde is bij de groepen niet-mobiele en mobiele studenten. Er zouden dus niet minder studenten met een beurs op uitwisseling gaan dan studenten zonder beurs. Toch besteedde het actieplan veel aandacht aan deze doelgroep en dit is ook vandaag nog nodig. De mobiliteitsbeurzen die de overheid zelf toekent (bv. ASEM- DUO en Washington)

⁸ <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/brains-on-the-move-actieplan-mobiliteit-2013>

komen voor 25% toe aan beursstudenten en ook bij het toekennen van de Erasmusbeurzen wordt er rekening gehouden met deze sociale factor. Ook voorziet het decreet inzake studentenvoorzieningen (stuvodecreet) de mogelijkheid dat instellingen zelf een bijkomende beurs toekennen aan studenten uit ondervertegenwoordigde groepen. Daarnaast werd in het actieplan gesproken over het bijkomend differentiëren van de beurzen om meer tegemoet te kunnen komen aan specifieke situaties. Daarbovenop wilde de overheid in het actieplan nog voorzien in een bijkomende beurs waar je een extra beurs van gemiddeld 170 euro/maand kan krijgen. Deze beurs kan gedifferentieerd worden naargelang de categorie van studenten. Zo wilde de overheid het verschil in beursbedrag vergroten tussen de beurs voor studenten die wel of niet uit ondervertegenwoordigde groepen komen. VVS benadrukt ook dat het zeer goed is dat de beursstudent daarnaast ook de eigen toelage behoudt.

Naast de financiële kant wilde de overheid ook onderzoeken welke andere aspecten een rol spelen om een uitwisseling te doen of niet. Een mogelijke piste bestaat erin dat de begeleiding van ondervertegenwoordigde groepen mogelijk meer energie en concrete ondersteuning vraagt om ook de niet-klassieke obstakels weg te werken. Zo kunnen andere ondersteuningsmaatregelen onderzocht worden, zoals hulp met zaken als voorbereidende informatie, een buddy-systeem, (sociale) huisvesting, mobiliteit, begeleiding etc⁹.

Op het moment dat het actieplan opgesteld werd in 2013 werd in de context van het aanmoedigingsfonds gewerkt aan de definiëring en afbakening van de groepen studenten met een functiebeperking en beursstudenten. Er was toen ook sprake van het uitbreiden van deze doelgroepenbenadering, maar zoals bekend werd het aanmoedigingsfonds in 2015 stopgezet en werden de middelen opgenomen in de bredere stuvo-middelen.

Minister Crevits gaf in september 2017 in de commissie onderwijs aan dat bij de studenten met een functiebeperking en de beursstudenten ook werkstudenten onder de ondervertegenwoordigde groepen vallen. In het academiejaar 2016-2017 werd een gerichte campagne gevoerd, opgesteld door CJP/BILL. Als Vlaamse Vereniging van Studenten willen we wel voldoende kritisch staan tegenover het positief effect van deze campagne aangezien er geen volledige Engelstalige vertaling voorzien is van de website.

Wat de beurzen betreft volgen de beurzenprogramma's uit Brains on the Move het principe dat minstens 25% van de middelen naar studenten uit ondervertegenwoordigde groepen moet gaan. Dit principe wordt ook gebruikt binnen het generieke beurzensysteem voor

⁹https://issuu.com/esnint/docs/esnsurvey_2015?embed_cta=download&embed_context=embed&embed_domain=esn.org&embed_id=19_78080%252F30801821

mobiliteit buiten Europa. Ook moeten de instellingen ervoor zorgen dat minstens 25% van de beurzen toegekend wordt aan deze studenten uit ondervertegenwoordigde groepen. Er zijn ook instellingen die 100% van deze middelen aan deze groepen toekennen, wat de minister aanmoedigt. Deze studenten krijgen ook een extra beursbedrag bovenop de standaardbeurs. Studenten met een functiebeperking ontvangen extra middelen op basis van facturen omdat de extra kosten voor functiebeperkingen verschillen van functiebeperking tot functiebeperking.

2.2.2. Stand van zaken 2017

Volgens een artikel uit de zomer van 2017 in De Morgen zou bij de niet- beursgerechtigden zo'n 20% van de studenten op Erasmus gaan, tegenover slechts een 16% van de beursgerechtigde studenten¹⁰. De minister gaf in het Vlaams Parlement aan dat er verschillende initiatieven lopen om de participatie van zowel beursstudenten, werkstudenten als studenten met een functiebeperking aan Erasmus+ te verhogen. Zo werd bijvoorbeeld in academiejaar 2016-2017 een campagne gevoerd door CJP/BILL (dit zijn organisaties die werken rond (internationale) cultuur voor jongeren) , gefinancierd door de overheid.

Wat de studenten met een functiebeperking betreft, blijkt het zo te zijn dat gedurende de laatste jaren slechts 1% van de internationaal mobiele studenten zelf extra financiële bijdragen aanvraag om aan specifieke onderwijsbehoeften te voldoen. Dit is echter sowieso een grote onderschatting van de proportie studenten met een functiebeperking. Niet alleen geven niet alle studenten met een functiebeperking dit aan, bovendien hebben niet alle studenten met een functiebeperking nood aan extra middelen voor specifieke onderwijsbehoeften. Volgens het antwoord op een parlementaire vraag bleken in 2015-2016 61 van de 9300 studenten die geparticipeerd hebben aan internationale mobiliteit een functiebeperking te hebben die geregistreerd was bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)¹¹. Dit aantal is wel zeker een grote onderschatting van het percentage studenten met een functiebeperking die deelnemen. Niet alleen vormt de registratie bij het VAPH een eerder streng criterium, daarnaast geeft ook een groot aantal studenten met een functiebeperking dit niet mee aan de administraties van hun instelling. Aangezien 61 studenten wel een zeer laag aantal is, is er wel zeker extra aandacht nodig voor het toewijzen van deze extra middelen.

¹⁰ <https://www.demorgen.be/binnenland/recordaantal-vlaamse-studenten-in-het-buitenland-b215a97b/>

¹¹ <https://www.vlaamsparlement.be/parlementaire-documenten/schriftelijke-vragen/1139629>

Uit een parlementaire vraag bleek dat ook heel weinig studenten de extra financiering voor studenten uit ondervertegenwoordigde groepen aangrijpen¹². In 2014 ging het om 8 studenten, in 2015 om 3 en in 2016 om 6 studenten. Dit is volgens VVS een duidelijk signaal dat deze mogelijkheid onvoldoende bekend is. We willen dan ook het belang benadrukken van de opvolging van de informatiecampagne van academiejaar 2016- 2017 om te onderzoeken of deze impact heeft gehad.

Over de participatie van werkstudenten aan internationale mobiliteit de voorbije jaren zijn geen duidelijke cijfers te vinden. VVS vraagt dan ook om transparantie over deze cijfers, zodat het beleid hier rekening mee kan houden en de bestaande drempels kan wegwerken.

3.2017-2020

3.1. Internationale portfolio

Het actieplan Brains on the Move besprak ook het international portfolio als een handig hulpmiddel voor internationalisering. Ook VVS vroeg reeds in 2013 om extra internationale activiteiten op deze manier te valoriseren. Voor VVS mogen deze extra curriculaire activiteiten niet meegerekend worden om het streefdoel van 33% te bereiken, maar is het wel cruciaal dat ook extra's naar waarde geschat worden. Veel studenten combineren hun studies in het buitenland immers met bijkomende internationale ervaringen voor of na hun studie die een grote meerwaarde vormen. VVS staat daarom volledig achter middenveldinitiatieven zoals badgingsystemen van internationale organisaties. Deze initiatieven zorgen ervoor dat competenties erkend worden en een zekere waarde verkrijgen. VVS spoort de instellingen hoger onderwijs aan om samen te werken met deze initiatieven om de waarde ervan mee te versterken. We vragen dat deze erkenning op Vlaams niveau gestroomlijnd wordt, niet elke instelling moet dit volledig zelfstandig uitwerken. Een gestroomlijnd beleid werkt efficiënter en draagt ook bij tot de transparantie voor de betrokken partijen.

Het is bij dit project belangrijk dat de internationale activiteiten goed onderscheiden blijven van de andere extracurriculaire activiteiten op instellingsniveau. Hiermee bedoelen we o.a. summer schools en uitwisslingsprojecten. We willen graag de internationale organisaties die dit open badging systeem ondersteunen, aanmoedigen en waar mogelijk bijstaan.

3.2. Herwerken financieel systeem

Op dit moment kan je voor een Erasmus+-uitwisseling binnen Europa van Vlaanderen per maand 235, 335 of 385 euro als beurs krijgen. Het bedrag is afhankelijk van je

¹² <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1280021>

bestemming. Indien je een stage volgt of je bent een student met studietoelage of functiebeperking, wordt daar 100 euro aan toegevoegd¹³.

Naast de huidige ondersteuningsmaatregelen voor deze studenten die variëren van gerichte promotie, specifieke beurzensystemen en een minimum bestedingspercentage binnen de generieke beurzen, wil VVS ook voorstellen om de algemene beursverdeling anders in te delen. We vragen dat de huidige verdeling tussen het vaste en variabele deel van het beurzensysteem heronderzocht en heringedeeld wordt. Vandaag is de regelgeving over het vaste financieringsdeel vanuit Europa hoog bepaald, zodat de nationale overheden en agentschappen zoals EPOS in Vlaanderen slechts beperkte manoeuvreerruimte hebben. Wij vragen dat het variabele deel groter wordt ten opzichte van het vaste deel, zodat op meer kosteneffectieve manier ondersteuning geboden kan worden aan elke student. Daarnaast vragen we ook dat de totale financiële ondersteuning groeit zodat elke instelling op adequate manier ondersteund kan worden en de groei aan mobiele studenten ook voor een financiële groei zorgt.

Een tweede punt draait om de huidige opbouw van het Europese kwalificatiesysteem dat de hoogte van de beurzen bepaalt op basis van landencategorieën. We willen de Europese Commissie graag vragen om een vernieuwde economische analyse van het benodigde beursbudget voor studenten die deelnemen aan het Erasmus+-programma. We vragen een transparante analyse met duidelijke indicatoren om na te gaan of de huidige drie categorieën nog voldoen. De achtergrond en wetenschappelijke basis voor de bestaande verdeling is niet publiek gemaakt, waardoor deze bedragen vandaag de dag vaak bekritiseerd worden door studenten. Indien de huidige verdeling van categorieën niet langer voldoet, vragen we een meer realistische verdeling van de landen op te maken zodat studenten kunnen meedraaien in de economie van de ontvangende landen. Er bestaan vandaag reeds initiatieven zoals Numbeo waarop de leefkosten van zeer veel regio's ter wereld te vergelijken zijn en waarvan de methodologie transparant is¹⁴.

VVS vraagt daarnaast als derde punt aan de overheid om te kijken op welke manier internationale mobiliteit financieel ondersteund kan worden binnen het financieringssysteem van het hoger onderwijs. We willen hierbij ook aandacht vragen voor de financiële ondersteuning van zowel de inkomende als uitgaande mobiliteit. Instellingen hebben ook middelen nodig om de inkomende studenten extra te ondersteunen en integratie te bieden. Deze integratie is belangrijk en kan door de instellingen o.a. ondersteund worden in de vorm van taallessen. We willen wel vermijden dat deze financiële ondersteuning voor de instellingen zorgt voor bijkomende concurrentie in het reeds

¹³https://www.vlaamsparlement.be/commissies/commissievergaderingen/1048294/verslag/10534_15

¹⁴ https://www.numbeo.com/common/motivation_and_methodology.jsp

complexe financieringssysteem. Instellingen mogen niet financieel afgestraft worden voor de keuzes en populatiesamenstelling van studenten. Zo zullen bijvoorbeeld studenten met een internationale achtergrond minder vaak opnieuw participeren aan internationale mobiliteit. We stellen daarom voor dat over deze financiële ondersteuning nagedacht wordt in de VLOR werkgroep Internationale tendensen hoger onderwijs.

3.3. Digitalisering van de administratie

Vandaag moeten studenten die een Erasmus+-periode willen aangaan een uitgebreide administratieve drempel overgeraken om aan alle voorwaarden te voldoen. Dit is een belangrijke barrière voor (ondervertegenwoordigde) studenten en vraagt een grote inspanning om aan alle voorwaarden op tijd en op de juiste manier te voldoen. VVS ondersteunt daarom graag het project Erasmus Without Paper¹⁵. Dit project heeft als doel om de volledige papieren administratie om als student deel te nemen aan Erasmus te verplaatsen naar elektronische uitwisseling. Op deze manier kunnen instellingen veel gemakkelijker informatie uitwisselen en aan elkaar bezorgen en de hele organisatie van mobiliteit op een efficiëntere en vlottere manier laten verlopen. Bovendien is digitalisering ook een enorme stap voor de snelle en automatische erkenning van diploma's en credits. Er bestaan in Vlaanderen al verschillende good practices binnen de digitale uitwisseling van gegevens, maar er zou een duidelijk platform en ééngemaakte procedure moeten bestaan zodat elke student deze administratieve aspecten makkelijk kan doorlopen. Een kwalitatieve digitale uitwisseling van gegevens mag niet afhankelijk zijn van de goede praktijken van aparte instellingen hoger onderwijs, maar moet de standaard worden voor heel Vlaanderen en haar samenwerkingspartners.

Belangrijk aspecten bij dit proces zijn het eigenaarschap van de student van de eigen gegevens en de veiligheid van de digitale processen om gegevens uit te wisselen¹⁶. VVS vraagt dat volop ingezet wordt op de digitalisering van studentenmobiliteit en een stevige inspanning geleverd wordt om dit op korte termijn uit te bouwen.

4.2020-2023

4.1. Ruimere kader

VVS wil ervoor pleiten dat in de opvolger van het Erasmus+-programma meer aandacht uitgaat naar het ruimere kader waarin een student in het buitenland studeert. Meer bepaald

¹⁵ <https://www.erasmuswithoutpaper.eu/>

¹⁶

https://www.erasmuswithoutpaper.eu/sites/default/files/upload_files/EUNIS_2017_paper_3.pdf

wil VVS vragen om voldoende begeleiding van studenten die participeren aan internationale mobiliteit doorheen de verschillende programma's. Deze begeleiding hebben zowel uitgaande studenten als inkomende studenten nodig op vlak van huisvesting, sociale integratie, als informatie over de opleidingen zelf. Waar op dit moment bijvoorbeeld nog complexe situaties bestaan voor studenten die hun studies betalen door een combinatie van studietoelagen en bijvoorbeeld een leefloon of uitkering moet duidelijke informatieverstrekking ter beschikking staan. Voor deze groep studenten is een internationale uitwisseling vaak niet vanzelfsprekend omdat aan verschillende wettelijke vereisten voldaan moet worden i.v.m. het behouden van een domicilie-adres in Vlaanderen. We vragen dat het volgende kwaliteitslabel zoals het huidige Erasmus-handvest voor Hoger Onderwijs (ECHE) sterker geformuleerd wordt en rekening houdt met deze aspecten¹⁷. Een ander aspect dat bij het bredere kader voor studenten met en zonder functiebeperking hoort, is het bekijken van de studielast van het Erasmus-programma. Het is belangrijk dat steeds rekening gehouden wordt met de individuele mogelijkheden, ook in het buitenland.

Daarnaast vragen we ook aandacht binnen internationale mobiliteit voor studenten met psychosociale moeilijkheden. Hiervoor ontstaat binnen Vlaanderen meer aandacht en het is belangrijk dat hier ook in de context van internationale uitwisseling een opvangnetwerk voor blijft bestaan en versterkt wordt. Zeker ook voor de nazorg van een uitwisselingsperiode moet voldoende aandacht bestaan. Zo gaf 32% van de studenten uit een onderzoek van ESN aan dat ze begeleiding misten bij de omgekeerde cultuur shock bij terugkomst¹⁸.

4.2. Taalbeleid

Om meer en kwalitatief sterkere mogelijkheden voor internationale mobiliteit te kunnen aanbieden aan onze eigen studenten, moeten er ook genoeg mogelijkheden zijn voor inkomende studenten¹⁹. Zo kunnen internationale afspraken versterkt en kwalitatief ingevuld worden, met uitwisseling in, vanuit en naar Vlaanderen. Volgens de huidige taalregeling (zie hoofdstuk 8, codex hoger onderwijs) kunnen instellingen maximaal 33 studiepunten, ofwel één semester, in een Nederlandstalige bachelor aanbieden voor een internationale uitwisseling. Dat beperkt de mogelijkheden heel erg aangezien elke opleiding in elk land een regeling heeft over wanneer een internationale ervaring kan opgedaan worden. Bovendien kan er zo ook geen flexibiliteit bestaan wat betreft de inhoud

¹⁷ https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/applicants/higher-education-charter_nl

¹⁸ https://issuu.com/esnint/docs/esnsurvey_2015?embed_cta=download&embed_context=embed&embed_domain=esn.org&embed_id=19_78080%252F30801821

¹⁹ <https://www.vvs.ac/standpunt-taalbeleid-20-04-2017>

in ons aanbod voor de internationale studenten. Een mogelijkheid om het aanbod van Vlaams onderwijs naar internationale studenten te verhogen is het aanbieden van een Engelstalige bachelor. We zien hier dat het lage percentage van 6% nog niet volledig ingevuld wordt door de instellingen en we willen hen sterk aanmoedigen om dat percentage te behalen. In een volgende stap wil VVS ervoor pleiten dit percentage op te trekken. We verwijzen hiervoor ook naar ons standpunt taalbeleid²⁰ en het advies van de Vlaamse Onderwijsraad²¹. Daarnaast wil VVS ook vragen dat er voldoende mogelijkheden geboden worden aan de inkomende studenten om taalcursussen te volgen. Vandaag zitten de cursussen Nederlands van de talencentra namelijk vaak reeds vol op het moment dat inkomende studenten hun opleiding in Vlaanderen starten, zodat ze de kans niet hebben om Nederlands te leren.

Volgens een onderzoek van de Erasmus Students' Network (ESN) ontving slechts 32% van de deelnemers een voorbereiding op de taal²².

4.3. Doelstelling VVS

VVS wil voorstellen dat voor de komende tien jaar een doelstelling bepaald wordt van 30% internationale mobiliteit, waarvoor internationale mobiliteit gezien wordt als 15 credits behaald in drie aansluitende maanden. Hiermee trekken we de definitie van de doelstellingen op Europees en Vlaams niveau gelijk. Daarnaast willen we geen specifiek streefcijfer leggen in de context van blended learning, maar willen we wel vragen om een concreet actieplan op te stellen om hierop in te zetten.

Een manier om ons groeipotentieel om te zetten in realiteit en deze doelstelling te halen is volgens VVS ook het investeren in mobility windows. Dit houdt in dat het curriculum zo wordt opgebouwd dat het mogelijk is een semester in het buitenland in te vullen, bijvoorbeeld door keuzevakken in één semester te verzamelen. Dit vormt niet alleen een mogelijkheid voor uitgaande mobiliteit, maar zorgt er voor dat ook internationale inkomende studenten vlotter kunnen aansluiten binnen onze opleidingen.

Een andere mogelijk grote stap vooruit kan zijn om het verloop en de structuur van het academiejaar in België af te stemmen met het academiejaar in andere Europese landen.

²⁰ <https://www.vvs.ac/standpunt-taalbeleid-20-04-2017>

²¹ <http://www.vlor.be/advies/advies-over-taalbeleid-hoger-onderwijs>

²² https://issuu.com/esnint/docs/esnsurvey_2015?embed_cta=download&embed_context=embed&embed_domain=esn.org&embed_id=19_78080%252F30801821

We verwijzen hiervoor graag naar ons standpunt over de herindeling van het academiejaar²³.

5. Conclusie

In dit standpunt gaan we na welke doelstellingen van de internationale mobiliteitsplannen en het actieplan 'Brains on the Move' reeds bereikt werden en welke nog werk vragen. Hieruit bleek dat er nog grote bijkomende inspanningen nodig zijn om het streefpercentage van 33% mobiliteit te halen. VVS wil oproepen tot meer realistische doelstellingen om de instellingen hoger onderwijs de kans te bieden op concrete vooruitgang aan de hand van duidelijke actiepunten. We stellen hierbij een doelstelling voor van 30% internationale mobiliteit tegen 2030. Hierbij volgen we de definitie dat studenten 15 ECTS-punten opnemen op drie maanden zodat we onze definitie gelijk kunnen stellen met die van de Europese Commissie.

Ook komt het percentage ondervertegenwoordigde groepen van die mobiele studenten nog niet dicht bij 33% van het totale aantal. Hier is in het bijzonder extra aandacht nodig voor studenten met een functiebeperking en beursstudenten. Over werkstudenten is nog heel weinig informatie beschikbaar, zodat het moeilijk is het beleid rond deze groep te verbeteren. We vragen dan ook om transparantie rond de cijfers.

Daarnaast vraagt VVS in de nabije toekomst aandacht voor het internationale portfolio en een herwerking van het internationaal beurzensysteem. Het internationale portfolio kan een belangrijke brug vormen voor het erkennen van waardevolle internationale ervaringen zoals summer schools en studenten zo dichter brengen bij internationale ervaring en uitwisselingen. Een tweede doel dat VVS op relatief korte termijn wil aanpakken is het beurzensysteem. VVS vraagt een transparant onderzoek naar de bepaling van de verschillende beurzen afhankelijk van de bestemmingen. Deze bedragen zijn op dit moment op een onduidelijke manier bepaald en kunnen volgens VVS beter aansluiten bij de noden van de verschillende bestemmingen. Andere maatregelen die voor VVS kunnen bijdragen tot het realiseren van ons groeipotentieel van internationale mobiliteit zijn mobility windows en de structuur van ons academiejaar.

Ook wil VVS op langere termijn kijken naar de taalregelgeving in Vlaanderen. Deze is vandaag nog zeer streng waardoor VVS vreest dat deze internationale mobiliteit demotiveert. VVS is ervan overtuigd dat een meer flexibele regelgeving internationale mobiliteit kan stimuleren.

²³<https://www.vvs.ac/sites/default/files/20170524%20Standpunt%20Herindeling%20Academiejaar.pdf>

Tot slot vraagt VVS een reële monitoring van de aantallen studenten die aan internationale mobiliteit participeren, VVS steunt dan ook de jarenlange vraag van de VLOR om een gelijkvormige registratiemethode te hanteren aan elke instelling. Zonder directe koppeling aan de financiering moet het wel mogelijk zijn aan de hand van deze gegevens een goede inschatting te kunnen maken van de participatie van (ondervertegenwoordigde) groepen studenten zodat het beleid hier juist op kan worden ingesteld. Ook is het noodzakelijk dat financiële aanmoedigingsmaatregelen opgevolgd worden, indien deze niet de juiste studenten bereiken, bestaat hierin nog veel groeipotentieel. De volgende jaren zal blijken of DHO 2.0 tegemoet kan komen aan deze vraag om kwalitatieve datamonitoring. Als studenten zullen we dit zeker mee opvolgen.